

Vergaderjaar 2008–2009

26 234

Vergaderingen Interim Committee en Development Committee

Nr. 87

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 oktober 2008

Ten behoeve van ons algemeen overleg op donderdag 9 oktober a.s. zend ik u, mede namens de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking, de geannoteerde agenda voor de vergaderingen van het *International Monetary and Financial Committee* (IMFC) en het *Development Committee* (DC) van 11 en 12 oktober 2008, alsmede voor de jaarvergadering van de Raad van Gouverneurs van de Wereldbank en het IMF op 13 oktober 2008. Daarnaast voeg ik conform mijn toezegging tijdens het algemeen overleg van 9 april jl. (26 234, nr. 83) een bijlage¹ bij met een overzicht van de mondiale fora en instellingen die zich bezighouden met internationale financiële stabiliteit.

De minister van Financiën,
W. J. Bos

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Geannoteerde agenda voor het algemeen overleg in de Tweede Kamer over de opstelling van het Koninkrijk der Nederlanden tijdens de vergaderingen van het International Monetary and Financial Committee (IMFC) en het Development Committee (DC) op 11 en 12 oktober 2008, alsmede voor de jaarvergadering van de Raad van Gouverneurs van de Wereldbank en het IMF op 13 oktober 2008.

Tijdens de vergaderingen komen naar verwachting de volgende onderwerpen aan de orde:

1.	Internationale economische situatie en onrust op de financiële markten	2
2.	IMF governance	5
3.	Surveillance	5
4.	IMF in LICs	5
5.	Staatsfondsen	6
6.	Aanbevelingen van het Financial Stability Forum (FSF)	6
7.	Wereldbank Strategie	7
8.	Voice en governance	8
9.	Klimaatverandering	9
10.	Hoge voedselprijzen	10

1. Internationale economische situatie en onrust op de financiële markten

Na relatief goede groeirealisaties over het eerste halfjaar van 2008, verliest de **mondiale economie** nu toch steeds meer vaart. De economische tegenwind is het gevolg van de aanhoudende onrust op financiële markten, opgelopen (mondiale) inflatie, en de afkoelende huizenmarkt in een aantal Westerse economieën. Dit zet een flinke rem op de groei en veroorzaakt in een toenemend aantal landen zelfs krimp. Volgens de Macro Economische Verkenning 2009 van het Centraal Plan Bureau zal de groei van de wereldeconomie afnemen van 4,9% in 2007 tot 3% in 2008 raamt en 3½% in 2009. De *interim forecast* van de Europese Commissie kent vergelijkbare ramingen.

Verenigde Staten

Een groot deel van de bovenverwachting goede groeiprestaties van de wereldeconomie in de eerste helft van 2008 is het gevolg van de vooralsnog **relatief veerkrachtige Amerikaanse economie**, waar de consumptieve bestedingen door een serie van renteverlagingen en een forse belastingteruggave (van 150 miljard USD) een recessie wisten te voorkomen. De nieuwe golf van financiële onrust zorgt echter voor grotere neerwaartse risico's. De Verenigde Staten hebben waarschijnlijk nog enkele kwartalen van matige tot negatieve groei voor de boeg, waarbij de dreiging van een recessie dus zeker nog niet is geweken. Met het wegvallen van de fiscale impuls in de loop van het derde kwartaal, blijft het besteedbaar inkomen onverminderd onder druk staan door de verder inzakkende huizenmarkt en de hoge inflatie (5,6% j-o-j in juli). De inflatie kan overigens iets getemperd worden door de recente appreciatie van de Amerikaanse dollar en de daling van grondstofprijzen. Verder lijken de langetermijninflatieverwachtingen vooralsnog redelijk verankerd, hoewel deze recent zijn opgelopen tot 3,2%. Overigens is het risico op een loon-prijsspiraal in de VS minder groot dan in de EU gegeven de grotere flexibiliteit van de arbeidsmarkt. De economische groei wordt tevens geremd door de zwakke arbeidsmarkt. De werkgelegenheid is sinds januari elke maand gedaald. **Naast de voortdurende problemen op financiële markten is de malaise op de huizenmarkt ook nog niet**

voorbij. Door de erosie van het reële inkomen, de verslechterende arbeidsmarkt en de verscherpte financieringsvoorwaarden voor hypothe-cair krediet, komen steeds meer huishoudens in financiële problemen en neemt het aantal gedwongen woningverkoop toe. Al met al zijn de neer-waartse risico's omtrent de groeiprognoze voor dit en komend jaar aanzienlijk.

Eurogebied

De robuuste groei van de economie van het eurogebied is abrupt ten einde gekomen. Na een onverwacht sterke groei van 0,7% (k-o-k) in het eerste kwartaal van 2008, vooral dankzij incidentele factoren in Duits-land, kromp de economie van het eurogebied in het tweede kwartaal licht met 0,2% (k-o-k). Dit was de eerste negatieve bbp-groei sinds de invoering van de euro. Hoewel de groeivertraging deels een correctie is op de sterke groei in het eerste kwartaal, lijkt de economie van het eurogebied veel last te hebben van de hoge grondstoffenprijzen en de groeivertraging van de economieën van belangrijke handelspartners, zoals de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Japan. Daartegenover groeit de export naar grote opkomende economieën nog altijd sterk. Niettemin zullen de bovenstaande ontwikkelingen samen met de doorwerking van de recentelijk verdiepte kredietcrisis, die leidt tot hogere tarieven van bancair krediet en aangescherpte financieringsvoorwaarden, ook in de komende kwartalen de bbp-groei beperken. De consumptieve bestedingen staan onder druk van de hoge inflatie en ondervinden minder steun vanuit de arbeidsmarkt nu de groei van de werkgelegenheid vertraagt. Het risico is verder dat er door hoge looneisen een loon-prijsspiraal ontstaat, waardoor de inflatie blijft toenemen. Om het inflatierisico te verminderen heeft de ECB in juli de beleidsrente verhoogd tot 4,25% en gewaarschuwd voor onverant-woorde looneisen. Hoewel de inflatie in augustus (3,8% j-o-j) iets lager was dan in juli (4,0% j-o-j), zal de inflatie waarschijnlijk zowel in 2008 als in 2009 boven de 2,0%¹ blijven.

Opkomende markten

De **opkomende economieën**, die **tot op dit moment minder hard** lijken te zijn **getroffen** door de directe gevolgen van de kredietcrisis, zullen naar verwachting van het IMF in 2008 en 2009 gemiddeld met respectievelijk 6,9% en 6,7% minder robuust groeien dan in de afgelopen jaren. Daar staat tegenover dat deze landen meestal relatief gevoelig zijn voor het sentiment van investeerders, getuige de sterk opgelopen rentes voor zowel overheden als bedrijven in opkomende economieën. Verder hebben deze economieën relatief veel last van de sterke toename en schommelingen van energie- en voedselprijzen, die een groter aandeel hebben in het consumptiepakket en de samenstelling van de productie. Voor de niet grondstof- en/of voedselexporterende landen brengt deze ontwikkeling macro-economische risico's met zich, die ook kunnen leiden tot sociale onrust. In de grondstoffen- en/of voedselexporterende landen leiden de hogere inkomsten tot een sterke groei van de binnenlandse bestedingen, die op hun beurt de inflatie aanwakkeren. Een complice-rende factor voor de monetaire autoriteiten in veel van deze landen is de (impliciete) koppeling van de nationale valuta aan de Amerikaanse dollar, waardoor de ruimte voor monetair beleid wordt beperkt.

Afrika

De kredietcrisis raakt Afrika in eerste instantie minder hard dan andere continenten omdat Afrika (met uitzondering van Zuid-Afrika) nog relatief weinig banden heeft met de mondiale financiële wereld. De bbp-groei van de afgelopen drie jaar is in de drie voorafgaande decennia

¹ De ECB heeft als middellangetermijndoel-stelling prijsstabiliteit en dit wordt opgevat als een inflatie van maximaal 2%.

niet zo hoog geweest. Ook de voorspellingen voor de komende jaren zijn goed. Naar verwachting zal de Afrikaanse economie zowel in 2008 als in 2009 met 6,4% groeien. Mogelijk kan de kredietcrisis wel gevolgen hebben voor de verstrekking van microkredieten en brengt de crisis ook andere risico's met zich mee. De geaggregeerde cijfers verhullen bovendien dat een aantal Afrikaanse landen, zoals Zimbabwe, moeilijke tijden doormaakt. Daarnaast worden veel landen in Afrika hard getroffen door de sterk gestegen voedsel- en olieprijs. Waar in ontwikkelde landen de gestegen voedselprijzen leiden tot koopkrachtverlies, kunnen deze in Afrika tot honger en sterfte leiden. Wellicht kan de recente matiging van voedselprijzen enige verlichting brengen.

Internationale financiële markten en de kredietcrisis

Een jaar na het begin van de kredietcrisis functioneren belangrijke segmenten van de financiële markten nog steeds moeizaam. Het omvallen van enkele grote zakenbanken in de VS heeft geleid tot een nieuwe golf van onrust op financiële markten en hernieuwde spanningen in de geldmarkten. **De kosten van kortlopende financiering voor banken bevinden zich hierdoor op een hoog niveau¹.** Door de zeer gebrekkige liquiditeit in de kredietmarkten wordt ook het aantrekken van liquiditeit via securitisaties bemoeilijkt. Tegen die achtergrond blijven sommige banken meer onderpand van soms lagere kwaliteit aanhouden bij centrale banken. De uitdaging voor de banken is om hiervan los te komen. De centrale banken kunnen hiertoe prikkels geven, maar het proces dient geleidelijk plaats te vinden om de financiële stabiliteit te waarborgen.

Zorgelijk is de toenemende wisselwerking tussen de gevolgen van de kredietcrisis (zoals aanscherping van de leenvoorwaarden en negatieve vertrouwenseffecten) en een afzwakkende conjunctuur. Zolang de spanningen in de krediet- en geldmarkten aanhouden, de huizenprijzen in met name de VS blijven dalen en de economische groei vertraagt, blijft de druk op het financiële stelsel groot.

De afgelopen maanden hebben beleidsmakers zich actief ingezet om de financiële stabiliteit te waarborgen. Denk aan de verschaffing van toegang van zakenbanken tot de kredietfaciliteiten van de Fed en de steunmaatregelen van de overheid aan de twee grootste hypotheekverstrekkers, Fannie Mae en Freddie Mac. Deze individuele interventies herstelden niet het vertrouwen in de financiële markten, waardoor de Amerikaanse overheid een breder plan heeft voorgesteld. Momenteel wordt er in de Amerikaanse Senaat onderhandeld over dit plan dat de Treasury de bevoegdheid om uiteindelijk voor \$ 700 mrd aan problematische bezittingen op te kopen.

Het *Financial Stability Forum* speelt een coördinerende rol bij het trekken van beleidslessen uit de kredietcrisis. Dit heeft geresulteerd in een groot aantal beleidsaanbevelingen, speelt een belangrijke rol. Deze aanbevelingen zijn gericht op vijf aandachtsgebieden: (1) prudentieel toezicht, (2) transparantie/waardering, (3) kredietbeoordelaars, (4) versterking risico-identificatie en reactievermogen autoriteiten, en (5) crisismanagement. De betrokken internationale beleidscomités, zoals het Bazels Comité, en de nationale toezichthouders en centrale banken, waaronder DNB, werken momenteel druk aan de implementatie van deze aanbevelingen, waarvan een aantal reeds dit jaar wordt gerealiseerd. Het IMF zal de implementatie van de FSF-aanbevelingen gaan monitoren in zijn surveillance. Ook vanuit de private sector zijn initiatieven genomen om lessen uit de kredietcrisis te vertalen in aanbevelingen, getuige de onlangs

¹ Medio september lag het driemaandstarief in het eurogebied ongeveer 70 basispunten boven de beleidsrente (de jaren voor het begin van de crisis lag dit tarief rond de 10 basispunten).

2. IMF governance

Dit voorjaar heeft het Independent Evaluation Office (IEO) van het IMF een kritisch rapport uitgebracht over de organisatiestructuur van het Fonds. Het rapport beveelt aan om de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende besluitvormingsorganen te verduidelijken (de Raad van Gouverneurs, de Raad van Bewindvoerders, het IMFC en Management).

Het Koninkrijk is het eens met de visie van het IEO dat de Raad van Bewindvoerders sterker toezicht moet houden op management en meer betrokken moet zijn bij het bepalen van de strategische doelstellingen van het IMF. Het Koninkrijk ziet daarentegen weinig in het voorstel om de rol van het IMFC te formaliseren in de vorm van een ministerieel college. Volgens het Koninkrijk functioneert het IMFC momenteel goed. Op informele wijze en op basis van consensus, onder meer via halfjaarlijkse communiqués, geeft het IMFC sturing aan het IMF. Het Koninkrijk vreest dat formalisering van de rol van het IMFC en de introductie van stemprocedures zou leiden tot polarisatie en het functioneren van het IMF zal belemmeren, niet in de laatste plaats omdat het de Raad van Bewindvoerders zou ondermijnen.

3. Surveillance

De in 2007 herziene wisselkoersbeslissing benadrukt externe stabiliteit als belangrijkste leidraad voor surveillance door het IMF. Een belangrijk element van deze nieuwe focus is de vereiste dat het IMF zich uitspreekt over de vraag of de wisselkoersen van lidstaten in lijn zijn met de fundamentelementen van hun economie. Het Koninkrijk acht het hierbij van groot belang dat het IMF alle lidstaten op eenzelfde wijze analyseert en beoordeelt.

Tot op heden heeft het IMF nog geen wisselkoers als fundamenteel onevenwichtig¹ gekwalificeerd. Hoewel een dergelijke boodschap niet altijd positief zal worden ontvangen, is het Koninkrijk van mening dat het IMF hier niet voor moet terugdeinzen indien dit oordeel voortvloeit uit de analyse van het Fonds. **Het is van belang voor de geloofwaardigheid van IMF surveillance dat het nieuwe surveillance raamwerk consequent wordt toegepast.** Daarbij moet een dergelijk oordeel uiteraard niet mechanisch zijn maar in een breed economisch perspectief worden geplaatst.

4. IMF in LICs

Het IMF kan een belangrijke rol spelen in lage-inkomenslanden, door middel van beleidsadvies, financiële steun en technische assistentie. **Volgens het Koninkrijk dient het IMF zich hierbij te concentreren op macro-economische en financiële stabiliteit,** waarbij alternatieve beleids- en hulpscenario's worden geanalyseerd, die lage-inkomenslanden kunnen helpen om beleid te ontwikkelen met als doel de macro-economische ruimte voor armoedebestrijding te vergroten. Om deze rol goed te kunnen vervullen, is het van belang dat het IMF gerepresenteerd blijft in lage-inkomenslanden. Wel moet het Fonds ervoor waken dat landen niet te afhankelijk worden van IMF-steun.

¹ «fundamentally misaligned».

5. Staatsfondsen

Tijdens de jaarvergadering zullen de door het IMF gefaciliteerde werkzaamheden op het gebied van staatsfondsen (*Sovereign Wealth Funds*; SWFs) worden besproken.

Naar aanleiding van de IMF Voorjaarsvergadering (2008) is een internationale werkgroep van staatsfondslanden (IWG) opgericht. Deze werkgroep bestaat uit 24 landen met grote staatsfondsen (o.m. Verenigde Arabische Emiraten, Noorwegen, Rusland, China, Verenigde Staten) en permanente observatoren (w.o. OESO en Wereldbank). De werkgroep wordt secretariael ondersteund door het IMF en gezamenlijk voorgezeten door het IMF en Abu Dhabi. De IWG werkt aan een verzameling van *best practices* voor staatsfondsen, *Generally Accepted Principles and Practices* (GAPP). Hiertoe hebben meerdere bijeenkomsten en drafting sessies plaatsgevonden in achtereenvolgens Washington, Oslo, Singapore en Santiago de Chile. **De GAPP zal ten tijde van de jaarvergadering gepresenteerd worden.**

De GAPP moeten bijdragen aan drie doelen. Ten eerste moeten de GAPP een stabiel mondiaal financieel systeem met vrij kapitaalverkeer bevorderen en dus protectionisme voorkomen. Ten tweede moeten de GAPP ervoor zorgen dat staatsfondsen marktconform investeringsbeslissingen nemen op basis van afwegingen tussen risico en rendement. Tot slot moeten de GAPP leiden tot meer transparantie omtrent de beleggingen en een degelijke governance structuur van staatsfondsen.

Het Koninkrijk is blij dat zowel staatsfondslanden als ontvangers betrokken zijn bij het opstellen van de GAPP. **Samen met de andere EU-landen pleit Nederland voor ambitieuze doelstellingen binnen de GAPP op het gebied van transparantie.**

Het Koninkrijk heeft kennisgenomen van de oproep van President Zoellick aan landen met een SWF om 1 procent van deze fondsen in Afrika te investeren. Het koninkrijk is voorstander van het bevorderen van investeringen in Afrika. Het koninkrijk stelt zich echter op het standpunt dat SWFs hun eigen afwegingen moeten maken tussen risico en rendement.

6. Aanbevelingen van het Financial Stability Forum (FSF)

Op 11 april van dit jaar heeft het FSF aanbevelingen gepresenteerd om de weerbaarheid van financiële instellingen en markten te verbeteren. Het FSF deed ondermeer aanbevelingen op het gebied van transparantie, securitisatieproducten, credit rating agencies en beloningsstructuren. De Kamer is hierover per brief (d.d. 3 september 2008) ingelicht en heeft hierover tijdens een algemeen overleg op 10 september van gedachte gewisseld met de minister van Financiën.

Tijdens de voorjaarsvergadering heeft het IMFC de FSF-aanbevelingen verwelkomd en opgeroepen tot tijdige implementatie. **Ook het Koninkrijk steunt de aanbevelingen en roept het IMF op de implementatie van de aanbevelingen te monitoren in zijn reguliere surveillance.** Het Koninkrijk heeft als voorzitter van de komende G10-vergadering¹ de FSF-aanbevelingen als belangrijkste item op de agenda gezet. Tijdens de G10 zal er specifiek ingegaan worden op de financiële prikkels voor actoren in de financiële sector.

¹ Bij deze vergadering zullen de ministers van Financiën en centrale bankpresidenten van de G7 plus Nederland, Zwitserland, België en Zweden aanwezig zijn.

7. Wereldbank Strategie

Het Koninkrijk steunt het voorstel van President Zoellick om de strategie van de Wereldbank te concentreren op de in oktober 2007 bekend gemaakte **zes kernthema's**. Volgens Zoellick is de formulering van de strategie een voortdurend, iteratief proces, waarbij nieuwe ontwikkelingen het proces voeden en verder brengen. Het *communiqué van het laatste Development Committee* roept op om de voortgang van dit proces tijdens de aanstaande jaarvergadering te bespreken, waarbij in het bijzonder gevraagd wordt naar een voortgangsrapportage over het efficiënter inzetten van het kapitaal van de Wereldbank, het versterken van de samenwerking tussen de verschillende internationale organisaties en verdergaande decentralisatie.

Het Koninkrijk is van mening dat de zes-puntsagenda van Zoellick zo spoedig mogelijk omgezet moet worden in concrete acties, en dat de Wereldbank-organisatie aangepast moet worden aan de uitdagingen van de veranderende, globaliserende wereld. Dit behelst onder andere een hervorming van de interne *governance* van de Wereldbank, een sterkere vertegenwoordiging van ontwikkelings- en transitielanden in de Wereldbank, een verbetering van de samenstelling en aanwending van het menselijke en financiële kapitaal van de Wereldbank en een verbetering van haar resultaatgerichtheid. De Wereldbank moet verder gaan op de ingeslagen weg naar decentralisatie en meer aandacht besteden aan lokale *accountability* en aan de versterking van de lokale politieke dialoog over de Wereldbank programma's. **Het Koninkrijk** pleit er voor om de strategische prioriteiten en de consequenties voor de Wereldbank-organisatie vast te leggen in een beknopt document, en dit voor te leggen aan de gouverneurs van de Wereldbank.

Nederland heeft de inhoudelijke uitwerking van de strategie gesteund door o.a. de organisatie van een **conferentie over de toekomst van de Wereldbank** in Amsterdam, op 12–13 juli. De conferentie kan als een succes beschouwd worden, zowel vanwege de grote belangstelling, als het niveau van de deelnemers, afkomstig uit zowel westerse als uit ontwikkelingslanden en niet alleen vertegenwoordigers van regeringen en internationale financiële instellingen, maar ook van diverse NGO's en kennisinstituten, de kwaliteit van de inbreng en het open karakter van de discussies. Hoewel de meningen van deelnemers over de discussie-onderwerpen uiteen liepen, kan gesteld worden dat **het Koninkrijk** het eens is met de breed gedragen meningen van deelnemers over de noodzaak om:

1. de **legitimiteit** van de Wereldbank te verhogen door de vertegenwoordiging van ontwikkelings- en transitielanden te versterken;
2. de **bestuursstructuur** efficiënter en effectiever te maken;
3. de strijd tegen **klimaatverandering** te beschouwen als integraal onderdeel van de armoedebestrijdingsagenda van de Wereldbank;
4. in de aanpak van **fragiele staten**, de afstemming tussen de betrokken instellingen te versterken, waarbij het streven is te werken binnen de kaders van een nationale strategie en;
5. de Wereldbank als onderdeel van het **multilaterale systeem** een belangrijke rol te laten spelen om de fragmentatie van de internationale hulparchitectuur tegen te gaan.

In het kader van deze laatste aanbeveling verwacht het Koninkrijk van de Wereldbank een zeer actieve rol in de implementatie van de aanbevelingen van het *High Level Forum on Aid Effectiveness* dat in september in Accra plaatsvindt en in de voorbereidingen en follow-up van de conferentie in Doha eind november/begin december, die vooral zal gaan over de voortgang met betrekking tot het nakomen van de in Monterrey aange-

gane verplichtingen. Het Koninkrijk zal tijdens de komende jaarvergadering follow-up geven aan de uitkomsten van de conferentie in Amsterdam.

8. Voice en governance

Tijdens de jaarvergadering zal de Wereldbank een aantal concrete opties aan de aandeelhouders voorleggen om de zeggenschap en de vertegenwoordiging (voice) van ontwikkelings- en transitielanden in de Wereldbank te versterken. Zeggenschap en vertegenwoordiging gaan niet alleen over het stemgewicht en het aandeelhouderschap van landen in de Wereldbank, maar ook de samenstelling en effectiviteit van de Raad van Bewindvoerders en bijvoorbeeld het aantal stafleden uit ontwikkelingslanden. Het doel is om tijdens de voorjaarsvergadering 2009 tot een consensus te komen over een allesomvattend pakket aan voorstellen op deze terreinen.

Het Koninkrijk is sterk voorstander van het verbeteren van de zeggenschap en vertegenwoordiging van ontwikkelings- en transitielanden in de Wereldbank. De concrete opties zijn nog niet uitgewerkt en kunnen daarom nog niet in detail gepresenteerd en – vanwege de onderhandelingen die nog komen gaan – beoordeeld worden. Het Koninkrijk vindt dat de opties vanwege de nauwe onderlinge samenhang beoordeeld moeten worden als onderdeel van één allesomvattend pakket.

Ten aanzien van de stem- en kapitaalverdeling staat het Koninkrijk in principe positief tegenover het vergroten van het aantal basisstemmen. Ook stimuleert het Koninkrijk landen die dat nog niet hebben gedaan om hun stemaandeel in IDA volledig op te nemen. Om variatie aan te brengen tussen ontwikkelings- en transitielanden kan worden gedacht aan het gebruik van de Bank in termen van leningen en schenkingen. Om onderscheid aan te brengen tussen donorlanden zouden volgens Nederland IDA-bijdragen, ODA-bijdragen en *Trust-fund* bijdragen een rol moeten spelen, omdat deze variabelen het *commitment* van donoren aan de Bank weergeven. Daarnaast moet de wijze van verkiezing van de President van de Wereldbank onderdeel uitmaken van het allesomvattende pakket aan voorstellen.

Het Koninkrijk steunt het beleid van de Wereldbank om meer ontwikkelings- en transitielanden *nationals* in staf en managementposities aan te nemen. Het Koninkrijk vindt dat de positie van de President van de Wereldbank op basis van merites ingevuld zou moeten worden en acht het daarom opportuun om de benoemingsprocedure van de President van de Wereldbank te agenderen. Aangezien de benoeming van de President van de Wereldbank nauw samenhangt met de benoeming van de *Managing Director* van het IMF – volgens de geldende informele regel dat eerstgenoemde een Amerikaan en laatstgenoemde een Europeaan is – ligt het voor de hand ook de benoemingsprocedure van de *Managing Director* van het IMF hierin mee te nemen.

Ook steunt het Koninkrijk het beleid van de Wereldbank om de communicatie en dienstverlening naar ontwikkelings- en transitielanden toe te verbeteren en steunt het Koninkrijk verdergaande decentralisatie van de Wereldbank op landenniveau.

Het Koninkrijk staat in principe positief tegenover een uitbreiding van de Raad van Bewindvoerders met een extra stoel voor Sub-Sahara Afrika.

Het Koninkrijk hecht sterk aan een vergroting van de efficiëntie en effectiviteit van de Raad van Bewindvoerders. Het Koninkrijk spoort de Raad aan om met concrete voorstellen te komen.

Ook is het Koninkrijk sterk voorstander van de gemengde kiesgroep, die in staat is om de belangen van donor- en lenende landen te verenigen en zodoende leidt tot een minder gepolariseerde Raad van Bewindvoerders.

Het Koninkrijk is verder voor behoud van de eigen stoel in de Raad. Vergeleken met andere westerse landen is Nederland immers een relatief belangrijke donor.

9. Klimaatverandering

Het Koninkrijk kent een hoge prioriteit toe aan het aanpakken van het klimaatprobleem. Doelstelling van het Nederlandse beleid is de mondiale temperatuurstijging te beperken tot maximaal 2 graden en om effectieve aanpassing tot stand te brengen om het hoofd te kunnen bieden aan de gevolgen van deze temperatuurstijging. Klimaatverandering is één van de prioriteiten van de Nederlandse ontwikkelings-samenwerking.

Adequate financiering van het internationale klimaatbeleid is een essentiële voorwaarde om de wereldwijde ambities te realiseren. De Bank kan een belangrijke rol spelen als onderdeel van de financiële architectuur ter ondersteuning van het internationale klimaatbeleid. Deze financiering dient internationaal zoveel mogelijk te geschieden met nieuwe en additionele middelen, ten einde te voorkomen dat er minder fondsen beschikbaar zullen zijn voor het bereiken van de Millennium Ontwikkelingsdoelen. Het Koninkrijk roept andere landen dan ook op om, net als Nederland heeft gedaan met de extra middelen voor duurzame energie in ontwikkelingslanden, additionele middelen ter beschikking te stellen. De extra lasten dienen te worden verdeeld op basis van het beginsel «de vervuiler betaalt».

Het Koninkrijk verwelkomt dat de Wereldbank klimaatverandering hoog op de agenda heeft staan. De Bank is actief op tal van gebieden die een rol spelen bij de aanpak van klimaatverandering. Voorts bevindt de bank zich in een unieke positie om ontwikkelingslanden te adviseren hoe klimaatbeleid te integreren in hun nationaal beleid.

Het Koninkrijk ondersteunt samen met het VK een studie van de Bank naar de mondiale kosten van adaptatie.¹ De uitkomsten van deze studie kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de kennis over adaptatie en de daarmee gemoeide kosten.

Het verband tussen de activiteiten van de Wereldbank en het UNFCCC² proces kan volgens het Koninkrijk versterkt worden. Met name de recent opgerichte klimaatfondsen van de Wereldbank zullen nadrukkelijk getoetst moeten worden aan de afspraken die in Kopenhagen gemaakt zullen worden.

Het Koninkrijk verwelkomt het door de Bank opgestelde *Strategic Framework on Climate Change and Development (SFCCD)*, gezien het belang van klimaatverandering voor ontwikkeling en armoedebestrijding en de rol die de Wereldbank in dit verband kan vervullen. Dit raamwerk staat geagendeerd voor de jaarvergadering. **Het Koninkrijk zet, naast het voorgenoemde punt van het principe «de vervuiler betaalt» in op een verbetering van het SFCCD op de volgende punten:**

¹ Aanpassing aan klimaatverandering.

² *United Nations Framework Convention on Climate Change* is het Klimaatverdrag dat in 1992 in Rio de Janeiro werd gesloten. Het Klimaatverdrag valt onder de verantwoordelijkheid van de VN.

- Er dient meer aandacht gegeven te worden aan adaptatie, gezien de relevantie van dit onderwerp voor een groot aantal sectoren waarin de Wereldbank actief is (o.m. infrastructuur, plattelandsontwikkeling, en gezondheidszorg). Vooral nog ligt het accent in het SFCCD eenzijdig op mitigatie (het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen) en de maatregelen die in dat kader genomen moeten worden;
- De grote energiebehoeften die er in ontwikkelingslanden bestaan, dienen duidelijker te worden onderkend. Zowel het belang van toegang tot (hernieuwbare) energie als de onderontwikkeling van de energiesector in deze landen verdienen meer aandacht;
- Bij de uitvoering van de strategie op landenniveau dient een goede synergie plaats te vinden met relevante activiteiten van andere leden van de VN familie.

Het Bali ontbijt zal naar verwachting grotendeels in het teken staan van de financiering van internationaal klimaatbeleid. Het betreft de verdere uitwerking van afspraken die hierover zijn gemaakt in het Bali Action Plan. **Het Koninkrijk is van mening dat een coherent financieel raamwerk, gericht op het genereren en alloceren van publieke en private financiële stromen voor mitigatie en adaptatie, een cruciale voorwaarde is voor een internationaal klimaatakkoord.** Het Koninkrijk levert daarom een actieve bijdrage aan het tot stand komen van een samenhangend en ambitieus pakket van bestaande en nieuwe instrumenten.

10. Hoge voedselprijzen

Tijdens de afgelopen voorjaarsvergadering van IMF en Wereldbank zijn de sterk gestegen voedselprijzen prominent op de agenda gezet. Hoewel voedselprijzen de laatste maanden zijn gestabiliseerd en zelfs iets gedaald lijken, ligt het niveau van de belangrijke voedselprijzen, zoals graan, rijst, maïs en soja, nog altijd drie keer zo hoog als bij het begin van deze eeuw en het is de verwachting dat de prijzen in ieder geval de komende twee jaar hoog zullen blijven. Hoge voedselprijzen kunnen aan de ene kant dienen als belangrijke marktprikkel om te investeren in een sector die gedurende geruime tijd te weinig investeringen heeft ontvangen en kunnen daarom een directe impuls betekenen voor inkomens en werkgelegenheid voor de landbouwsector, ook voor de kleine boeren. Aan de andere kant veroorzaken de hoge voedselprijzen ook grote problemen in lage-inkomenslanden, waar een groot gedeelte van het inkomen wordt besteed aan voedsel en waar hoge prijzen grote gevolgen hebben voor de koopkracht en tot hongersnood kunnen leiden.

Het Koninkrijk ziet de gestegen voedselprijzen als een probleem voor de ontwikkelingslanden die netto importeurs van voedsel zijn en ziet een rol voor het IMF bij het verhelpen van korte termijn betalingsbalansproblemen waar deze landen mee geconfronteerd worden. Sinds eind 2007 hebben zeven landen¹ extra betalingsbalanssteun gehad van het IMF. Op de lange termijn zullen landen zich echter aan moeten passen aan de veranderde omstandigheden en hun betalingsbalans op orde moeten brengen.

Het Koninkrijk ziet een belangrijke rol voor de Wereldbank bij het geven van advies over hoe landen de impact van de hoge voedselprijzen effectief kunnen verminderen. Het Koninkrijk deelt hierbij de mening van de Wereldbank dat inkomenssteun de beste manier is om honger op de korte termijn te voorkomen. Op de lange termijn dient gestreefd te worden naar duurzame verbetering en diversificatie van de landbouwsector in ontwikkelingslanden, en een vergrote capaciteit van deze landen om prijschommelingen te kunnen opvangen (bijvoorbeeld

¹ Benin, Burkina Faso, Centraal Afrikaanse Republiek, Haïti en Kirgizië hebben de toegang onder hun bestaande programma's verhoogd, terwijl Mali en Niger programma's hebben afgesloten met een hoger toegang dan zij oorspronkelijk van plan waren.

door het verbeteren van de aanbodrespons). Daarnaast steunt het Koninkrijk de Wereldbank en het IMF in hun pleidooi tegen prijscontroles en exportrestricties, omdat deze maatregelen de prikkels om de landbouwproductie te verhogen aantasten. **Naast advies kan de Wereldbank landen helpen door het financieren van landbouwprojecten.** Deze landbouwprojecten kunnen op de middellange termijn leiden tot lagere voedselprijzen en economische groei. Het Koninkrijk steunt de beslissing van de Wereldbank om de komende twee jaar de middelen die besteed worden aan landbouwprojecten in Afrika te verdubbelen tot \$ 800 miljoen per jaar. Ook verwelkomt het Koninkrijk de \$ 1,2 miljard die de Wereldbank uittrekt voor het bestrijden aan de problemen die direct door de hoge voedselprijzen worden veroorzaakt.